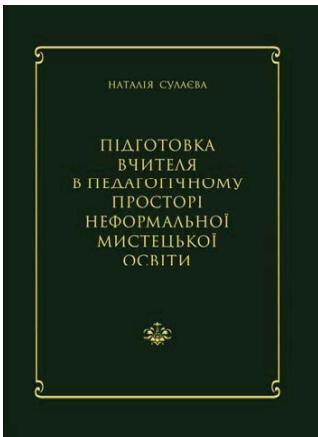

НЕФОРМАЛЬНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА – ВАГОМИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Рецензія на монографію Н. В. Суласвої
«Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної
мистецької освіти». – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка,
2013. – 408 с.

У представленій монографії обґрунтовано необхідність надання студентам вищих педагогічних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації неформальної мистецької освіти як вагомого чинника підвищення якості педагогічної освіти.

У першому розділі окреслено методологічні основи професійної підготовки вчителів у єдності формальної педагогічної і неформальної мистецької освіти. Здійснено понятійно-категоріальний дискурс формальної, інформальної та неформальної освіти, з'ясовано їхні спільні та відмінні ознаки. Схарактеризовано феномен мистецької освіти в сучасних реаліях України та запропоновано власне бачення класифікації мистецької освіти, що увиразнюється в такому конструкті: за способами організації та отримання мистецька освіта поділяється на формальну і неформальну; за метою – професійну (спеціальну) й загальну (загальнокультурну); за змістом – музичну, художню, театральну, хореографічну тощо; за віковим адресатом – дошкільну, шкільну та мистецьку освіту дорослих. Сформульовано авторське визначення поняття «неформальна мистецька освіта», а також «неформальна мистецька освіта в системі професійної підготовки вчителя» як добровільна мистецька діяльність особистості, що здійснюється незалежно від формального навчання у вищому

педагогічному закладі освіти, реалізується здебільшого в художньо-творчих колективах і не супроводжується видачею диплома офіційного зразка. Охарактеризовано систему неформальної мистецької освіти в художньо-творчих колективах вищих педагогічних закладів освіти. Визначено її мету, завдання, функції, провідні принципи організації, зміст, форми організації, методи, а також особливості освітнього середовища вищого навчального закладу, створеного в результаті конвергентного поєднання формальної освіти з неформальною мистецькою освітою.

У другому розділі монографії представлено результати дослідження генези неформальної освіти в Україні, що здійснювалося відповідно до авторської концепції про існування первісних форм мистецько-освітньої діяльності, які стали прообразами подальшого становлення й розвитку мистецької освіти, у тому числі й неформальної. Авторська концепція ґрунтується на таких концептах: сучасна неформальна мистецька освіта має свої архетипи з найдавніших часів; артефакти від найдавніших історичних періодів до сьогодення свідчать про наявність різних видів неформально-мистецьких архетипів; генеза неформальної мистецької освіти відбувалася в континуумі розвитку культури; мистецька освіта як феномен духовного життя народу, розвиваючись упродовж тисячоліть, почала набувати ознак формальної з періоду Київської Русі, з виникненням перших державних освітніх закладів.

На основі ретроспективного аналізу наукових джерел щодо історичних витоків культури українського народу, становлення культурно-освітньої діяльності українців, розвитку вітчизняного музичного, образотворчого, хореографічного, літературного і театрального мистецтва доведено, що мистецька освіта в Україні характеризувалася поєднанням формальної і неформальної складових у різних пропорціях. З'ясовано, що перший період розвитку мистецької освіти – від найдавніших часів до першої половини XVIII століття – визначається домінуванням неформальної мистецької освіти й функціонуванням порівняно незначної кількості професійних мистецьких закладів, що свідчить про початок становлення формальної мистецької освіти. Другий – від другої половини XVIII ст. до 80-х років XX століття

– характеризується тим, що неформальна мистецька освіта продовжує традиції збереження духовного досвіду українського народу, а інтенсивний розвиток формальної мистецької освіти відбувається в умовах ідеологізації української культури. Третій період – кінець ХХ – початок ХХІ століття – вирізняється реалізацією різноманітних міжнародних проектів і програм, спрямованих на надання формальної й неформальної освіти, у тому числі й у рамках педагогічної освіти – важливого елементу системи освіти глобального суспільства.

У третьому розділі монографії представлено концепцію неформальної мистецької освіти в художньо-творчих колективах вищого педагогічного навчального закладу. Зокрема, схарактеризовано її цільовий концепт, який включає визначення головної мети та шляхів її досягнення: конвергентності неформальної мистецької освіти з формальною та високої якості неформальної мистецької освіти. Окреслено шляхи структурно-ресурсного та управлінсько-організаційного забезпечення неформальної мистецької освіти у вищому навчальному педагогічному закладі.

Четвертий розділ присвячено висвітленню потенціалу неформальної мистецької освіти в процесі аксіологічно-когнітивного становлення особистісних та професійних якостей учасників художньо-творчих колективів вищих педагогічних навчальних закладів – майбутніх учителів. При цьому аксіологічно-когнітивне становлення розуміється як ціннісний аспект формування молодшої людини та пізнавальний розвиток особистості, як єдність духовного, соціального і професійно-педагогічного компонентів.

У п'ятому розділі обґрунтовано положення про значимість конвергентного поєднання формальної педагогічної освіти з неформальною мистецькою в збагаченні професійної компетентності майбутнього вчителя мистецькими компетентностями. Доведено доцільність отримання учасниками художньо-творчих колективів вищого педагогічного навчального закладу неформальної музичної, хореографічної, образотворчої, літературної й театральної мистецької освіти для розвитку особистісного, когнітивного, діяльнісного та соціального компонентів мистецької компетентності.

У шостому розділі монографії представлено результати дослідження діяльності українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка як організованої форми добровільного об'єднання студентів і вчителів на основі цілеспрямованої художньо-творчої активності. Висвітлено процес виникнення і функціонування цього художньо-творчого колективу, здійснено аналіз мистецько-просвітницької діяльності керівника хору – Левченка Григорія Семеновича, схарактеризовано вплив неформальної мистецької освіти на розвиток компонентів мистецької компетентності учасників «Калини», представлено фрагменти наративно-біографічних розповідей осіб, спільним для яких є безпосереднє отримання неформальної мистецької освіти в українському народному хорі «Калина» чи тісна взаємодія з неформальним мистецьким середовищем цього колективу.

Матеріали монографії дають підстави стверджувати, що на часі створення державної програми з надання неформальної мистецької освіти в Україні та впровадження неформальної мистецької освіти в процес підготовки майбутніх учителів.

*Рецензент –
Марія Лещенко*